

RUT

INNEHÅLL

Bakgrund	1
Löpande kommentar	1
Reflektion	4

RUTS BOK

(Lars Mörling 2022)

BAKGRUND

Ruts bok beskriver något som hände under domartiden runt 1100 f.Kr (1:1). Enligt judisk tradition skrevs berättelsen ned runt 1000 f.Kr. av profeten Samuel, han som blev den siste domaren i Israel. Boken kopplar ihop domartiden med kungatiden, eftersom berättelsen visar hur Rut blev gammelfarmor till David (Rut 4:21-22).

Man läser fortfarande Ruts bok i synagogan under pingst (shavout), som var en skördehögtid i gamla Israel.

Tema

Moabitiskan Rut konverterade till Herren, Israels Gud, som tog hand om henne och lät henne bli stammor till David.

LÖPANDE KOMMENTAR

1. Elimelek och Noomi flyttade med barnen (1:1-5)

Vi befinner oss på domartiden i Israel (1:1). Det var tydligen hungersnöd i Betlehem och en tvåbarnsfamilj tog sig österut till Moabs land (dagens Jordanien). De hade sannolikt blivit fattiga och tvingats sälja sin mark, eftersom den senare skulle återköpas, återlösas (4:1-4).

Precis som många moderna flyktingar hade de en plan att en dag återvända hem. Men tragisk nog dog Elimelek i Moab och kvar blev änkan Noomi med två söner.

Sönerna var vuxna nog och gifte sig med moabitiskorna Orpa och Rut. Men tio år efter flykten dog även sönerna och kvar blev tre änkor, som var utelämnade och fattiga.

Betlehems kullar

2. Noomi återvände med Rut (1:6-22)

Noomi hade förlorat allt och hon beslöt sig för att i denna fattigdom börja vandrigen tillbaka till Betlehem. De två svärdöttrarna följde henne mot gränsen. Noomi visste att både Orpa och Rut kunde gifta om sig i Moab. Hon tog farväl av dem och bad dem enträget att återvända till sina hem och börja nya familjeliv. Orpa tvekade in i det längsta men valde till sist att återvända till sin familj (1:14-15).

Men Rut vägrade att lämna Noomi. Hon hade konverterat till Herren, Israels Gud av hela sitt hjärta och hon sa: *”Tvinga mig inte att lämna dig och vända tillbaka från dig. För dit du går, går också jag, och där du stannar, stannar jag. Ditt folk är mitt folk och din Gud är min Gud. Där du dör vill jag dö, och där vill jag bli begravd. Herren må straffa mig både nu och i framtiden om något annat än döden skiljer mig från dig”* (1:16-17). När Noomi förstod att hon inte kunde förmå Rut att lämna henne så gav hon med sig. Banden mellan Noomi och Rut var mycket starka. De hade blivit familj.

Två fattiga änkor närmade sig Betlehem. Troligen ägde de fortfarande ett enkelt hus men ingen åkermark, eftersom marken senare måste återköpas (återlösas). De hade egentligen ingenting. Noomi sa till Betlehems kvinnor att de borde sluta upp med att kalla henne Noomi (ljuvlig) och i stället kalla henne Mara (bitter) (1:20). Hon var bitter, drabbad av sorg och besviken på Gud: *”Rik reste jag härifrån, och tomhänt har Herren låtit mig komma tillbaka. Varför kallar ni mig Noomi? Herren har vittnat mot mig, den Allsmäktige har låtit det gå illa för mig.”* (1:21). Sannolikt bestod hennes rikedom i att hon på den tiden hade en make och två söner men kanske inte i ägodelar, eftersom hungersnöden tvingat just den familjen i väg till Moab.

3. Rut plockade ax på Boas åker (2:1-23)

Vi får inledningsvis veta att det fanns en rik och mäktig släkting som hette Boas, men Rut kände inte till honom (2:1).

Skördetiden av korn och sedan vete skulle börja och Rut föreslog att hon skulle plocka ax som blivit kvar på marken efter skörden. Fattiga personer hade den rättigheten i Israel (3Mos 23:22). Som av en händelse hamnade hon på Boas marker. Rut bad skördemännen om lov att få plocka strösäd och det fick hon. Boas kom ut vid lunchtid för att se till skördearbetet och undrade vem den främmande kvinnan var. Man förklarade att hon var moabitiskan som kommit med Noomi. Boas insåg på en gång vem hon var och att hon var ingift i slakten genom en av Elimeleks och Noomis söner.

Boas behandlade henne mycket väl och han såg till att hon fick plocka extra mycket strösäd. Han gav henne tillstånd att plocka ax under hela skördetiden och sa strängt till männen att inte röra henne.

Rut fick ihop runt 22 liter kornax den dagen. Noomi blev chockad över den stora skörden och förstod att Rut fått hjälp. Rut berättade för Noomi att hon plockat ax på Boas åker. Noomi sa: *"Välsignad vare han av Herren, som inte har tagit bort sin nåd från vare sig de levande eller de döda!"* Och Noomi tillade: *"Den mannen är vår nära släkting. Han är en av våra återlösare"* (2:20). En återlösare var en nära släkting som hade rätten att köpa tillbaka en död släktings mark till slakten och samtidigt en skyldighet att gifta sig med en eventuellt barnlös änka, i det här fallet Rut (3Mos 25:25, 5Mos 25:5-6). Tanken var att han på så sätt skulle ge den döde en arvinge.

4. Rut friade till Boas (3:1-18)

Skörden var bärgad och det var dags att tröska. Boas hade för vana att sova på tröskplatsen, för att minimera risken av stöld under denna känsliga del av skörden.

Noomi hade förstått att Boas tyckte om Rut och hon kom därför med ett djärvt förslag, inom kulturens ramar. Rut skulle i skydd av mörkret lägga sig för att sova vid Boas fötter, under hans mantelflik. När Boas vaknade visste Rut vad hon skulle säga: *"Jag är Rut, din tjänarinna. Bred ut din mantelflik över din tjänarinna, för du är min återlösare"* (3:9). Detta var ett kulturellt sätt att fria. Rut fick ligga kvar vid Boas fötter med löfte att Boas skulle ta tag i hela situationen. Dessutom fick hon 6 mått färdigtröskad säd som gåva till Noomi.

5. Boas gifte sig med Rut (4:1-22)

Vid stadsporten samlades domare och äldste för att avgöra tvister. Boas ropade till sig den återlösare som stod Elimelek närmast. Han förklarade situationen med Elimeleks mark som kunde återlösas. Till saken hörde att den som löste in marken var förbunden att gifta sig med den dödes änka det vill säga Rut. Återlösaren var villig att köpa marken

Porten i Dan där domaren satt för att skipa rätt vid tvister mellan människor.

men inte villig att gifta sig med Rut. Boas köpte då tillbaka Elimeleks mark. Som bevis på köpet tog återlösaren av sig sin sko och gav den till Boas. Detta var ett enkelt och genialiskt sätt att bekräfta ett avtal i en till stora delar illitterat kultur. Allt skedde med stadens äldste som vittnen.

Boas gifte sig med Rut och de fick en son vid namn Obed. Och mycket riktigt, Noomi och hennes avlidne son fick en arvinge genom Boas och Rut:
"Grannkvinnorna gav honom ett namn och sade: "Noomi har fått en son!". De kallade honom Obed, och han blev far till Ishai, Davids far" (4:17). Noomi var så lycklig och hon fick i uppgift att uppfostra Obed. Detta kan låta märkligt i våra öron men i den kulturen var det helt naturligt.

REFLEKTION

Ruts bok visar att hedningar kunde, i Gamla Testamentets tid, bli en del av Guds utvalda folk genom ett medvetet val det vill säga genom konvertering. Rut var som sagt från Moab, Rahab var en prostituerad kananeiska från Jeriko (Jos 6:22-25, Hebr 11:31), men båda konverterade och finns med i Jesus släkttavla (Matt 1:5, 16).

Gud såg Noomis och Ruts utsatta situation. Dessa änkor hade förlorat allt. Gud hörde deras böner om hjälp. Tänk att Ruts son Obed fick bli Davids farfar. Tänk att David fick födas och i förlängningen Jesus Kristus, som är Davids son och Guds son.